

Thorsdagen den 9 Mars 1871.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Justerades ett protokollsutdrag för den 8 dennes.

Herr Berg: Jag får vördsammast anhålla om tre veckors ledighet från riksdagsgöromålen, räknadt från den 15 i denna månad.

Denna anhållan bifölls.

Föredrogs och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 8 dennes bordlagda memorial N:o 8, med förslag till voteringspropositioner i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut uti åtskilliga frågor rörande anslagen under Riksstatsens Andra, Tredje, Fjerde och Sjette hufvudtitlar.

1:sta—4:de punkterna.

De föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

5:te och 6:te punkterna.

Lades till handlingarne.

7:de—11:te punkterna.

Voteringspropositionerna godkändes.

12:te punkten.

Herr von Koch: Här är det nu åter fråga om tolkning af den 65 § kanske den otydligaste § i Riksdags-ordningen, och det är således icke underligt om meningarne dervid kunna vara delade, huruvida

den förevarande frågan är en sådan, som bör anses hafva förfallit, eller en sådan, som bort göras till föremål för gemensam votering. Det torde böra observeras, att der står uti §:en, i fråga om statsverket, att *statsutgifter* eller *bevillning* skola vara föremål för gemensam votering, då deremot i fråga om Riksbanken och Riksgälds-kontoret är uttryckligen utsatt, att om dess *inkomster* och *utgifter* skall röstas gemensamt. Det är detta som gifver anledning till den egentliga svårigheten vid tolkningen. Vid sådana tvetydiga fall, som nu här ega rum, bör man ock se till att man om möjligt icke gifver ordalvdelsen i §:en en sådan tolkning att man gör en annan §, nemligen 77 § Regerings-formen, orimlig eller gifver den en, enligt min tanke, oförnuftig tolkning, såsom nu skett.

Till en början vill jag erinra, att Stats-Utskottet infickat en liten mellanmening i betänkandet, nemligen orden "*för nu förestående statsreglering*". Det ser nästan ut som om Stats-Utskottet ansett att frågan väl skulle hafva någon inverkan på en *blifvande* men icke på nu förestående statsreglering. I 65 § finnes icke nämnda mellanmening, och §:en i dess rena, oförvandlade skick, jemförd med 69 § Regerings-formen, ger icke bestämd anledning till en olikhet i fråga om särskilda närmare eller fjernare statsregleringar.

Men härmed må nu förhålla sig huru som helst. Jag erinrar mig, fastän icke till beloppet, att statsanslag hvarje riksdag lemnas stuterierna, och att deraf fyllas bristerna, sedan de deri öfverlätna egendomars afkastning blifvit använd. Då verkar ju dessa egendomars förvaltningssätt på hvarje, således äfven på "*nu förestående statsreglering*"? Hvad nu sjelfva saken i öfrigt angår, så är här fråga om utarrenderandet af en kungsgård, och 77 § Regerings-formen föreskrifver att en sådan egendom skall "*förvaltas efter de grunder Riksdagen derom föreskrifver*". När nu här är en förvaltare, som består af två olika juridiska personer, de två Kamrarne hvilka icke kunnat komma öfverens, så skulle det väl vara en orimlighet om detta skulle föranleda dertill, att om en högst nödig förvaltningsåtgärd beslut ej kunde fattas eller förvaltningen komme att helt och hållet afstanna. Jag tror att saken tål väl att betänka, synnerligen därför att vi under denna riksdag få flera frågor att afgöra, och det frågor af den största vikt, vid hvilkas afgörande det jemväl torde blifva fråga om tolkningen af 65 § Riksdags-ordningen, och obetänksamt skulle det enligt min tanke vara att binda sig genom att nu i en hastig vändning fatta ett beslut, som sedan skulle kunna såsom prejudikat åberopas. Jag anhåller att Kammaren måtte till Stats-Utskottet återremittera denna punkt, synnerligen som ett uppskof med frågans slutliga afgörande icke torde förorsaka någon olägenhet.

Grefve Beck-Friis: Om Herrarne behaga genomläsa det beslut som inom Andra Kammaren blifvit fattadt, så torde Herrarne finna, att nämnde Kammare bifallit ett framställt förslag derom, "*att stuteriet på Ottenby måtte upphöra*". Detta Andra Kammarens beslut är således mera affattadt såsom en underdånig hemställan att Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida ej stuteriet kan indragas, än såsom ett definitivt beslut. Der står *mätte* och icke *skall*; men

äfvén om man tillägger ordet *måtte* samma betydelse som *skall*, så tror jag dock för min del att Stats-Utskottet rätt förfarit, ty här är icke fråga om statsutgifter eller bevillning, och Riksdags-ordningen upp-tager endast att, då fråga är om dessa båda saker, gemensam votering skall ega rum. Intetdera af dessa fall föreligger nu, enär här blott är fråga om en inkomst för statsverket, hvilken inkomst skulle beredas genom utarrenderande af kungsgården. Hvad det yttrande angår att en annan paragraf i grundlagen skulle göras orimlig eller oförnuftig, så får jag erinra att 69 § Regerings-formen i dess första del lyder sålunda: "Då Stats-Utskottets förslag rörande antingen statens reglerande eller bevillingens derefter lämpade hela belopp, eller hvad till Riksgälds-kontorets utgifter och inkomster hörer eller grunderna för Riksgäldskontorets styrelse och förvaltning till pröfning hos Riksdagen förhafves, gälle hvad angående behandlingen af Utskottets afgifna förslag uti Riksdags-ordningen stadgas". Då nu Riksdags-ordningen i 65 § närmare definierar hvad som skall utgöra föremål för gemensam votering men orden "*statsutgifter* eller *bevillning* etc.", så kan jag ej finna att icke dessa båda paragrafer stå i full harmoni.

Tydligt måste väl vara, att denna fråga icke kan inverka på 1872 års budget, äfvén om man rent af skulle besluta en indragning af stuteriet och huru jag än ser saken kan jag således icke komma till annat resultat än Stats-Utskottet, till hvars utlåtande i frågan jag yrkar bifall.

Herr Rydin: Jag instämmer till alla delar i hvad Grefve Beck-Friis yttrat och anser att, då den ifrågasatta indragningen icke har inflytande på 1872 års statsreglering, den ej kan blifva föremål för gemensam votering. Hvarken frågor, som röra statsegendoms förvaltning, eller hvad som rör ordinarie statsinkomster och grunderna för deras utgörande kunna, enligt min tanke blifva föremål för en gemensam votering. För ögonblicket har jag icke till hands den gamla grund-lagen, men jag minnes att ordalydeisen i den § i Riksdags-ordningen som motsvarar den 64 § i Riksdags-ordningen, hvilken handlar om gemensam votering, var så beskaffad, att olika meningar läto höra sig derom, huruvida hvad som rör Statsverkets inkomster och egendoms-förvaltning skulle blifva föremål för gemensam votering. Detta har man afhjelpat i den nya grundlagen, derigenom att man mera preciserat de frågor, som kunde komma att föranleda dylik votering genom att bestämma frågor om statsutgifter och bevillning såsom de frågor rörande statsverket, å hvilka § 65 Riksdags-ordningen skall tillämpas. Således äro bevillningar det enda slag af inkomst som kan blifva föremål för gemensam votering, hvadan ej heller någon slags fråga rörande grunderna för statsdomäner eller ordinarie inkomsters förvaltning kan göras till föremål för gemensam votering.

Herr von Koch: Såsom Herrarne torde erinra sig, började jag mitt förra anförande med att säga, det olika meningar existerade angående tolkningen af denna grundlagsparagraf, och vi hafva nu hört att så förhåller sig. Om jag rätt fattat den siste ärade talaren,

så har han yttrat, att paragrafen numera är tydlig och klar, men han har dock på samma gång sagt, att han ej hade grundlagen tillhands. För min del har jag dock icke — jag upprepar det — funnit den tydlig, och jag har i denna min åsigt funnit understöd af personer, för hvilkas lagtolkning jag hyser lika mycket förtroende som förr Herr Rydins — och det vill säga ganska mycket. Det kan väl i alla fall icke skada att, sedan skälen för den ena eller andra åsigten nu blifvit framlagda och utvecklade, de äfven af Stats-Utskottet i lugn pröfvas, och jag måste derföre fortsätta mitt yrkande om återremiss.

Herr Grefve Beck-Friis har åberopat 69 § Regeringsformen, men denna innehåller ju härom icke annat än en hänvisning till hvad "uti Riksdags-ordningen stadgas" och der möter man då denna, efter min tanke, otydliga 65 §. För öfrigt talas i 69 § om statens reglerande, och dertill måste höra både inkomster och utgifter, hvilka böra rätta sig efter hvarandra. Till inkomsterna höra nu äfven kungsgårdsafkastning, och när i detta fall den ej uppgår till påräknadt belopp, måste bristen fyllas genom anslag, hvarföre denna fråga verkligen kan hafva inflytande på 1872 års budget. Det förefaller mig litet underligt, man må tro sig sjelf hafva aldrig så rätt — om, när saken finnes otydlig, af andra, som också haft till pligt tolka grundlag, man hyser så föga aktning för deras omdömesförmåga, att man icke skulle vilja tillåta en återremiss, när intet är att äfventyra genom uppskof och besinning, men möjligen genom förhastande, i denna viktiga fråga.

Herr Rydin: Emot hvad den siste talaren anmärkt, vill jag till hvad jag förut yttrat tillägga några ord.

I Regeringsformens 69 § har bibehållits enahanda lydelse med hvad som förr stadgades i samma paragraf, om hvilken Stats-Utskottets förslag skulle afgöras af Förstärkt Stats-Utskott, medan man i den nya Riksdags-ordningens § 65, i olikhet med hvad förhållandet var med Riksdags-ordningens § 29, noga bestämt hvad som kan föranleda gemensam votering. Jemförelsen mellan 69 § Regeringsformen och Riksdags-ordningens § 65 gifver vid handen, att endast sådana frågor om statsutgifter, som röra statens reglerande, det vill säga följande årets riksstat, skola blifva föremål för gemensam votering, samt att inga frågor rörande ordinarie inkomster kunna på detta sätt afgöras. Således är det tydligt och klart, att frågor af den beskaffenhet som den förevarande icke kunna blifva föremål för gemensam votering. I annat fall skulle man komma till märkvärdiga resultat i afseende på fråga om gemensam votering. Så skulle man, t. ex., då böter är en ordinarie inkomst, få delar af strafflagen under gemensam votering, emedan en sådan fråga onekligen kan inverka på statens inkomster. Man får derföre hålla sig noga till hvad som i detta hänseende är i 65 § Riksdags-ordningen stadgad, nemligen att endast "i fråga om statsutgifter eller bevilning eller angående Riksbankens eller Riksgäldskontorets styrelse och förvaltning inkomster och utgifter" gemensam votering kan ega rum. Man skulle kunna mot en sådan restriktiv

tolkning anmärka, att *äfven* frågor om *beräkning* af statens ordinarie inkomster, hvilka nödvändigt måste lösas, ej skulle gå till gemensam votering. Då emellertid en sådan fråga rör statsregleringen och har ett oskiljaktigt sammanhang med bevillningen, blifver detta en fråga om bevillningens belopp och rörer således ej allenast ordinarie inkomster utan än mer bevillningen, och kommer på sådan grund under gemensam votering. Helt olika är förhållandet med så beskaffade frågor, hvilka röra inkomster, som afse någon längre tid, samt lagarne för deras inflytande. I afseende på dessa visar ordställningen i 65 § Riksdags-ordningen tydligen att man icke velat göra stridiga beslut härom till föremål för gemensam votering.

Grefve Hamilton, Henning: Jag kan icke gifva Stats-Utskottet fullt orätt i denna fråga; ty onekligen förekomma så många skäl för den åsigten, att gemensam votering icke bör ega rum vid frågor sådana som denna, att, om jag nu skulle nödgas bestämma mig, jag skulle se mig tvungen att votera *med* Utskottet. Men om jag å andra sidan icke kan motsätta mig en återremiss, så är det derföre, att lagstiftningen i denna del är så invecklad, att det ingalunda vore onyttigt, om Stats-Utskottet finge söka göra klart huru i fall, sådana som det förevarande, skall förfaras.

69 § Regeringsformen säger, att i afseende å statens reglerande eller bevillningens derefter lämpade hela belopp etc. skall gälla "hvad angående behandlingen af Utskottets afgifna förslag uti Riksdags-ordningen stadgas", det vill säga att Utskottets förslag skall behandlas efter Riksdags-ordningen, men huru hvardera Kamrarnes åsigt skall göras gällande, derom handlar denna paragraf icke.

Det vill dock af Regeringsformens stadgande synas, som om allt hvad som rör statsregleringen skulle blifva föremål för gemensam votering. Om en sådan tolkning, som Stats-Utskottet gjort, är den riktiga, kan man dessutom komma till rätt besynnerliga slutsatser. Man skulle nemligen kunna tänka sig att Ottenby vore utarrenderadt. Arrendet upphör och ingen ny arrendator anmäler sig. Kongl. Maj:t hemställer då till Riksdagen huru skötseln af denna betydande possession skall handhafvas. Kamrarne stadna i olika beslut, de få icke gemensamt votera och följaktligen måste denna stora kungsgård blifva utan vård.

Jag tror det vore nyttigt om Utskottet finge tillfälle ytterligare uttala sig i frågan, så att det blefve klart hvari lagstiftningens bristfällighet består och Konstitutions-Utskottet deraf hemta anledning att föreslå behöfliga ändringar.

Herr Rydin: Jag vill blott upplysa derom, att Andra Kamraren utan votering lagt denna punkt till handlingarne. Dessutom får jag nämna, att jag anser det icke vara fullt lämpligt att genom en återremiss förelägga Stats-Utskottet en utredning om huru en grundlag rätteligen bör tolkas.

Grefve Beck-Friis: Jag fortsätter der den siste talaren slutade och fullföljer mitt yrkande, att Stats-Utskottet måtte befrias från

återremiss, då beslutet der fattats med fullkomlig enighet och några vidare upplysningar derifrån ej lära vara att förvänta. Om ärendet kunde återremitteras till Konstitutions-Utskottet, så skulle jag visst icke hafva något deremot. Det af Grefve Hamilton valda exemplet af Ottenby synes mig mindre lämpligt, ty då frågan gäller förvaltningen af en kungsgård, kan detta alltid medföra en utgift och då blir saken naturligtvis föremål för gemensam votering. Här åter är endast fråga om en inkomst och gemensam votering deröfver får icke förekomma. Dessutom får jag fästa uppmärksamheten derå, att den gemensamma voteringen tvifvelsutan är att betrakta såsom ett undantagsförhållande, som således icke bör upphöjas till allmän regel, hvilket skulle inträffa, derest man icke tolkade stadgan så restriktivt som möjligt.

Jag vidhåller fortfarande mitt yrkande att denna punkt måtte läggas till handlingarne.

Herr von Koch: Jag begärde ordet i anledning af Herr Rydins upplysning att frågan blifvit afgjord i Andra Kammaren. När det gäller frågor af stor konstitutionel vikt böjer jag mig icke för någon, ej ens för Andra Kammaren, för hvilken jag annars byser mycken respekt och som jag gerna vill gå tillmötes så långt det med min öfvertygelse är förenligt. Men här är det fråga om en grundlagstolkning och jag tror det ej vara bra att göra en sådan på stående fot. Då frågan icke varit mer än en gång bordlagd och man således ej haft mycken betänketid, så kunde det väl nu vara skäl att den återremitterades till utredning af Utskottet, och man finge då sedermera se huru meningarne utfölle. Alla kunna icke vara så färdiga med sin åsigt som Ördföranden på den afdelning af Stats-Utskottet som haft detta ärende om hand eller som en professor i statsrätt, utan behöfva vi andra någon betänketid. Jag anhåller därför fortfarande om återremiss.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats, dels att den förevarande punkten skulle läggas till handlingarne och dels att densamma måtte till Utskottet återförvisas; framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på punktens läggande till handlingarne, och, då dervid svarades många ja, blandade med nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Herr von Koch begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som vill, att 12:te punkten i Stats-Utskottets memorial N:o 22 skall läggas till handlingarne, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej.

Vinner nej, återförvisas den ifrågavarande punkten.

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—52;
Nej—17.

13:de punkten.

Lades till handlingarne.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Banko-Utskottets den 8 dennes bordlagda betänkande N:o 8, angående 4:de artikeln i Bankoreglementet.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Andra Kammarens den 8 dennes bordlagda protokollsutdrag N:o 111, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 14, rörande Herr L. J. Hiertas motion om aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande utarbetande af ny taxa för passageraretrafiken å statens jernvägar.

Anmäldes och bordlades Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 2, angående allmänna bevillningen.

Grefve Hamilton, Henning: Jag anhåller att Kammaren måtte besluta att det betänkande, som nu blifvit första gången bordlagdt, måtte vid nästa plenum ställas främst på föredragningslistan, så att det kommer näst efter de då förekommande val, då deremot de andra gången bordlagda ärendena torde få sin plats näst deretter.

Detta förslag bifölls.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem

O. Brakel.